

Dinàmiques demogràfiques recents a la Regió Metropolitana de Barcelona

ANNA CABRÉ I JUAN ANTONIO MÓDENES

Centre d'Estudis Demogràfics

Els primers resultats de la Renovació Padronal de 1996, un cop coneguts, ens han permès d'aprofundir l'anàlisi de les dinàmiques demogràfiques recents als 163 municipis que componen la Regió Metropolitana de Barcelona, és a dir, als que pertanyen a les comarques del Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental, Garraf i Alt Penedès. Quan es publiquin en un pròxim futur les dades relatives a les característiques dels habitants, podrem completar i matisar aquesta panoràmica afegint-hi aspectes estructurals relatius a l'estructura per sexe, edats i estat matrimonial, nivells i tipus d'activitat i d'educació, composició de les llars i tot el llarg etcètera que és d'esperar de la riquesa informativa d'aquest tipus de font.

Abans d'entrar en matèria, però, recordarem que les xifres padronals amb les que treballarem es refereixen als habitants de dret, els que tenen la residència principal a cada municipi, i que la declaració de residència principal és discrecional. Precisament perquè no podem ni ens pertoca tractar aquí el tema de la multi-residència, creiem que és convenient tenir-la present a l'hora d'interpretar les variacions en el poblament d'uns municipis metropolitans que són sovint sensibles a les preferències dels habitants en matèria de la qualificació de les seves residències, ja sigui per motius fiscals o altres.

1. L'ESTANCAMENT REGRESSIU DE LA POBLACIÓ METROPOLITANA: TENDÈNCIA A LLARG TERMINI O SITUACIÓ CONJUNTURAL?

En una Catalunya on fa quinze anys que «som sis milions», els habitants de la Regió Metropolitana fa quinze anys que «som quatre milions i un quart». En conseqüència, fa quinze anys que la població de la metròpoli barcelonina representa aproximadament el 70 per cent dels habitants de Catalunya. Aquestes són les grans magnituds. Vist però amb més precisió (Taula 1), s'observa que entre ambdues poblacions, pràcticament estancades, hi ha diferències, tant de sig-

TAULA 1
EVOLUCIÓ DELS COMPONENTS DEMOGRÀFICS.
REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I TOTAL DE CATALUNYA. 1981-1996

	RMB	Catalunya
a) Població		
1981	4.238.876	5.956.414
1986	4.229.527	5.978.638
1991	4.264.422	6.059.494
1996	4.228.048	6.090.040
b) Creixement total		
1981-86	-9.349	22.224
1986-91	34.895	80.856
1991-96	-36.375	30.546
c) Creixement natural		
1981-86	91.002	117.364
1986-91	38.422	45.834
1991-96	16.023	14.919
d) Creixement migratori		
1981-86	-100.351	-95.140
1986-91	-3.537	35.022
1991-96	-52.398	15.627

ne com de trajectòria. Entre 1981 i 1996, la població de Catalunya ha guanyat 135.000 habitants, de manera acumulativa; en el mateix període, en canvi, la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) n'ha perdut 10.000, magnitud insignificant però que resulta d'una trajectòria sacsejada, amb evolucions negatives en els períodes 1981-1986 i 1991-1996 i positiva durant el quinquenni 1986-1990. Així, i mirat de més a prop, resulta que el pes de la RMB dins del conjunt de Catalunya ha passat en realitat del 71,16 per cent el 1981 al 69,43 per cent el 1996.

El primer quinquenni dels noranta ofereix una evolució comparativa netament més contrastada que els anteriors: mentre el conjunt de Catalunya ha experimentat un petit increment de 30.546 persones, un 0,5 per cent respecte de 1991, la població metropolitana ha disminuït en 36.000 persones, un 0,85% de la població anterior. Això resulta d'un creixement vegetatiu positiu però esdevingut molt minso i d'una sortida emigratòria neta que l'any 1995 va ser d'unes 7.000 persones cap a la resta de Catalunya i d'unes 4.000 cap a la resta d'Espanya i que per als cinc anys considerats ha totalitzat 52.398 habitants. En un context de moderació de les migracions a mitjana i llarga distància, els migrants en provenença de la RMB han passat a representar el flux d'entrada més important per a totes les comarques catalanes i per a algunes províncies espanyoles. En aquesta emigració fora dels límits de la RMB està jugant un paper important el moviment de retorn d'antics immigrants, particularment nombrosos en l'àmbit metropolità, i els moviments associats dels seus familiars.

Aquesta dinàmica de la RMB no representa tanmateix un fet excepcional si se la compara amb casos anàlegs. Així, l'àrea metropolitana de Madrid, que comptava el 1991 amb 4.592.569 habitants, n'ha perdut 33.000 durant el mateix quinquenni.

Si el nombre d'habitants es manté pràcticament estacionari, la seva renovació interna és també ben reduïda, degut als nivells molt baixos de la natalitat i a la migradesa dels fluxos migratoris d'entrada. Així, i a l'espera de les dades del Padró de 1996 que ens ho han de confirmar, podem estimar que entre un 92 i un 93 per cent dels habitants de la RMB l'any 1996 ja hi eren cinc anys abans. En una zona que durant cent anys s'havia caracteritzat pel seu caràcter immigratori que generava un moviment natural intens, aquesta xifra il·lustra alhora i de manera contundent els processos d'envelliment i d'allò que Modest Reixach anomena «reindigenització».

Que la situació actual d'estancament regressiu sigui en endavant una tendència consolidada o una conjuntura superada dependrà de dos factors: el manteniment o l'augment dels nivells de natalitat i la persistència o la inflexió de la tendència migratòria negativa. Respecte del primer punt, no sembla a hores d'ara excessivament arriscat preveure una evolució positiva de la natalitat, que ja s'havia anunciat l'any 1992 (Taula 2) amb la primera alça en el nombre de naixements observada des de 1975. La recessió posterior, que afecta entre altres el nombre de casaments, va portar la natalitat a nivells encara més baixos, seguint la tònica conjuntural de la majoria de països europeus. A partir de 1996, però, la tendència ha estat arreu a l'alça. En el cas de

TAULA 2
 EVOLUCIÓ DELS NAIXEMENTS I DELS MATRIMONIS. REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA I TOTAL DE CATALUNYA, 1986-1995

Any	Naixements		Matrimonis	
	RMB	Catalunya	RMB	Catalunya
1986	42.811	60.329	20.550	29.406
1987	40.946	58.120	21.374	30.416
1988	40.312	57.842	22.203	31.368
1989	40.331	56.849	22.787	32.031
1990	39.274	56.464	22.712	31.790
1991	39.133	56.162	23.317	32.410
1992	39.725	57.178	22.845	32.107
1993	38.719	55.745	21.703	30.063
1994	37.772	54.424	21.526	30.044
1995	37.455	53.809	22.027	30.745

Catalunya, el moment més baix de la natalitat haurà estat el segon semestre de 1995. Segons dades encara provisionals, els naixements de l'any 1996 hi haurien augmentat un 2,37 per cent respecte de l'any precedent i els del primer trimestre de 1997 superarien en 3 per cent els d'un any abans. Això és congruent amb l'augment del nombre de casaments observat des del 1995, tant a Catalunya com a la RMB. És el nostre parer que aquesta represa ja no decaurà. Hi ha elements demogràfics molt sòlids per sostenir-la: la combinació de l'estructura per edats, i d'uns nivells anteriors de nupcialitat i de fecunditat extraordinàriament baixos, configura un potencial elevat i imminent de formació de noves llars i de constitució de la descendència. Els favorables efectes de l'evolució en els nivells i les modalitats de l'ocupació, així com les millors condicions d'accés a l'habitatge, són factors que no mancaran d'incidir-hi positivament, malgrat la pràctica absència de mesures directes d'ajut a les famílies comparables a les d'altres països europeus. Aquesta represa del creixement natural haurà d'afectar tot l'àmbit català i encara més la Regió Metropolitana de Barcelona, que disposa d'una estructura poblacional particularment favorable a la reproducció.

Més difícil de predir és el que pot passar amb les migracions a la RMB. Les acusades fluctuacions en la tònica emigratòria manifestada des de 1981 tradueixen una intensa sensibilitat a la conjuntura, les pèrdues del període 1986-1990 essent pràcticament insignificants. No és doncs agosarat pensar que si la conjuntura econòmica i d'ocupació es manté favorable, l'excedent emigratori pugui reduir-se o anul·lar-se; en tal cas, un moviment natural creixent podria determinar un increment de la població metropolitana moderat però positiu. També és possible, però, que malgrat la conjuntura favorable hi hagi factors que mantinguin el saldo migratori negatiu, com són les promocions d'habitatges fora de l'àmbit metropolità o una creixent emigració administrativa per causa fiscal. En qualsevol cas, el quinquenni 1996-2000 hauria de tenir en el seu conjunt un resultat demogràfic menys negatiu i presenciar el manteniment o l'augment de la població de la Regió Metropolitana de Barcelona.

2. ELS CANVIS RESIDENCIALS, MOTOR DE LES DINÀMIQUES DEMOGRÀFIQUES LOCALS

La Regió Metropolitana de Barcelona és un espai força diversificat, que comprèn set comarques, 163 municipis i al voltant d'unes 850 entitats de població, de les quals prop del 40 per cent són urbanitzacions. Les formes de poblament tradicionals i les més noves s'hi combinen en un teixit dens i complex, on conviuen dinàmiques demogràfiques diverses i fins i tot oposades que, poc o molt, s'allunyen en diferents direccions de la descripció global feta més amunt. També les perspectives de futur hi són variades.

Així, sota l'aparent immobilitat d'una població metropolitana que globalment no creix i que es renova poc, formigueja un considerable moviment intern: en forma de desplaçaments, que no tractarem aquí en no afectar directament la dinàmica demogràfica, i en forma de migracions intrametropolitanes, que denominarem en endavant canvis residencials. Com es pot comprovar a partir de les dades de la Taula 3, que descriu el creixement demogràfic i els seus components per als 163 municipis durant el quinquenni 1991-1996, aquests canvis residencials han estat el principalíssim motor de la diferenciació demogràfica a nivell local.

Conegudes les primeres dades del Padró de 1996, la visió que es té sobre l'evolució recent en la Barcelona metropolitana ha estat molt influïda pels resultats de la pròpia ciutat. Barcelona ha experimentat en cinc anys un descens de magnitud sense precedents, amb pèrdua neta de 134.737 habitants, dels quals 17.942 ho són per causa vegetativa i 116.795 per causa migratòria. També han decrescut els municipis més poblats de la RMB: L'Hospitalet (-17.528), Badalona (-7.738), Sabadell (-3.606), Santa Coloma de Gramenet (-9.963), Cornellà (-2.437), El Prat (-1.066), Granollers (-922), Esplugues (-1.500), Sant Feliu de Llobregat (-811), Sant Adrià (-793). De fet, dels deu municipis més poblats de la RMB tres tan sols han conegut un creixement positiu: Terrassa (5.799), Mataró (508) i Sant Boi (73). L'evolució negativa d'un petit nombre de mu-

TAULA 3
POBLACIÓ I COMPONENTS DEL CREIXEMENT. MUNICIPIS DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. 1991-1996.

Municipi	Població		Creixement		Saldo migrat. estimat	Taxa de creix. absolut	Taxa de creix. natural	Taxa de creix. migrat.
	1991	1996	Absolut	Natural				
Abrera	5464	7003	1539	154	1385	49.4	4.9	44.4
Aiguafreda	2063	2090	27	-3	30	2.6	-0.3	2.9
Alella	6895	7696	801	28	773	22.0	0.8	21.2
Ametlla del Vallès, l'	3362	4771	1409	100	1309	69.3	4.9	64.4
Arenys de Mar	11039	11827	788	33	755	13.8	0.6	13.2
Arenys de Munt	4733	5483	750	25	725	29.4	1.0	28.4
Argentona	7848	8676	828	128	700	20.0	3.1	16.9
Avinyonet del Penedès	1194	1185	-9	-31	22	-1.5	-5.2	3.7
Badalona	218725	210987	-7738	2058	-9796	-7.2	1.9	-9.1
Badia del Vallès (*)	—	17058	—	133	—	—	—	—
Barberà del Vallès (**)	31147	25484	-5663	839	—	-40.0	5.9	—
Barcelona	1643542	1508805	-134737	-17942	-116795	-17.1	-2.3	-14.8
Begues	2029	3105	1076	66	1010	83.8	5.1	78.7
Bigues i Riells	2807	3969	1162	82	1080	68.6	4.8	63.8
Cabanyes, les	411	468	57	-1	58	25.9	-0.5	26.4
Cabrera de Mar	2812	3417	605	93	512	38.9	6.0	32.9
Cabrils	2966	3756	790	80	710	47.0	4.8	42.2
Caldes d'Estrac	1463	1751	288	-23	311	35.8	-2.9	38.7
Caldes de Montbui	11293	12788	1495	239	1256	24.8	4.0	20.9
Calella	11324	11687	363	11	352	6.3	0.2	6.1
Campins	190	242	52	8	44	48.1	7.4	40.7
Canet de Mar	8858	9455	597	-29	626	13.0	-0.6	13.7
Canovelles	13326	13287	-39	281	-320	-0.6	4.2	-4.8
Cànoves i Samalús	1033	1552	519	35	484	80.3	5.4	74.9
Canyelles	730	1291	561	9	552	111.0	1.8	109.3
Cardedeu	9040	10805	1765	279	1486	35.6	5.6	30.0
Castellar del Vallès	13500	15845	2345	276	2069	32.0	3.8	28.2
Castellbisbal	4983	6271	1288	156	1132	45.8	5.5	40.2
Castellcir	247	307	60	2	58	43.3	1.4	41.9
Castelldefels	33017	38509	5492	786	4706	30.7	4.4	26.3
Castellet i la Gornal	1107	1241	134	-26	160	22.8	-4.4	27.3
Castellterçol	1903	1970	67	-11	78	6.9	-1.1	8.1
Castellví de la Marca	1437	1461	24	-33	57	3.3	-4.6	7.9
Castellví de Rosanes	661	933	272	10	262	68.3	2.5	65.7
Cerdanyola del Vallès (**)	56612	50503	-6109	1319	-22.8	4.9	—	—
Cervelló	5389	7069	1680	162	1518	53.9	5.2	48.7
Collbató	1074	1566	492	-1	493	74.5	-0.2	74.7
Corbera de Llobregat	5327	7600	2273	208	2065	70.3	6.4	63.9
Cornellà de Llobregat	84927	82490	-2437	577	-3014	-5.8	1.4	-7.2
Cubelles	3149	4715	1566	-49	1615	79.7	-2.5	82.1
Dosrius	1211	2269	1058	56	1002	121.6	6.4	115.2
Esparraguera	12612	14501	1889	301	1588	27.9	4.4	23.4
Esplugues de Llobregat	48310	46810	-1500	593	-2093	-6.3	2.5	-8.8
Fogars de Montclús	245	313	68	-1	69	48.7	-0.7	49.5
Font-rubí	1138	1186	48	-37	85	8.3	-6.4	14.6
Franqueses del Vallès, les	10294	10810	516	235	281	9.8	4.5	5.3
Gallifa	88	150	62	7	55	104.2	11.8	92.4
Garriga, la	9447	10476	1029	90	939	20.7	1.8	18.9
Gavà	35204	37985	2781	732	2049	15.2	4.0	11.2
Gelida	3908	3903	-5	11	-16	-0.3	0.6	-0.8
Granada, la	1202	1299	97	-11	108	15.5	-1.8	17.3
Granera	58	57	-1	-2	1	-3.5	-7.0	3.5
Granollers	51873	50951	-922	1036	-1958	-3.6	4.0	-7.6
Gualba	629	685	56	-13	69	17.0	-4.0	21.0
Hospitalet de Llobregat, l'	272578	255050	-17528	-22	-17506	-13.3	-0.0	-13.3
J.lagosta, la	11276	11264	-12	192	-204	-0.2	3.4	-3.6
Lliçà d'Amunt	5417	7668	2251	108	2143	68.8	3.3	65.5
Lliçà de Vall	3496	4513	1017	70	947	50.8	3.5	47.3
Llinars del Vallès	5586	6040	454	129	325	15.6	4.4	11.2
Malgrat de Mar	11565	12707	1142	84	1058	18.8	1.4	17.4
Martorell	16653	17822	1169	69	1100	13.6	0.8	12.8
Martorelles	4888	4937	49	95	-46	2.0	3.9	-1.9
Masnou, el	18393	20387	1994	370	1624	20.6	3.8	16.8
Matadepera	4746	6082	1336	173	1163	49.4	6.4	43.0
Mataró	101510	102018	508	1092	-584	1.0	2.1	-1.1
Mediona	1035	1248	213	-20	233	37.3	-3.5	40.8
Molins de Rei	17840	18752	912	105	807	10.0	1.1	8.8
Mollet del Vallès	40877	41911	1034	796	238	5.0	3.8	1.1
Montcada i Reixac	26356	27068	712	344	368	5.3	2.6	2.8
Montgat	7286	7659	373	171	202	10.0	4.6	5.4

TAULA 3 (continuació)

POBLACIO I COMPONENTS DEL CREIXEMENT. MUNICIPIS DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. 1991-1996.

Municipi	Població		Creixement		Saldo migrat. estimat	Taxa de creix. absolut	Taxa de creix. natural	Taxa de creix. migrat.
	1991	1996	Absolut	Natural				
Montmany-Figaró	631	763	132	-13	145	37.9	-3.7	41.6
Montmeló	7454	7675	221	124	97	5.8	3.3	2.6
Montornès del Vallès	10844	11970	1126	284	842	19.7	5.0	14.8
Montseny	286	286	0	0	0	0.0	0.0	0.0
Olerdola	1607	1893	286	-8	294	32.7	-0.9	33.6
Olesa de Bonesvalls	447	719	272	4	268	93.3	1.4	91.9
Olesa de Montserrat	14962	15797	835	-3	838	10.9	-0.0	10.9
Olivella	401	954	553	7	546	163.2	2.1	161.2
Orrius	366	420	54	-4	58	27.5	-2.0	29.5
Pacs del Penedès	436	620	184	-9	193	69.7	-3.4	73.1
Palafolls	3186	4069	883	118	765	48.7	6.5	42.2
Palau de Plegamans	7479	9689	2210	238	1972	51.5	5.5	45.9
Pallejà	6599	6846	247	170	77	7.3	5.1	2.3
Papiol, el	3327	3434	107	75	32	6.3	4.4	1.9
Parets del Vallès	10960	12601	1641	315	1326	27.9	5.3	22.5
Pineda de Mar	16317	17884	1567	332	1235	18.3	3.9	14.4
Pla del Penedès, el	964	953	-11	-37	26	-2.3	-7.7	5.4
Polinyà	3385	3956	571	109	462	31.1	5.9	25.2
Pontons	256	291	35	-3	38	25.6	-2.2	27.8
Prat de Llobregat, el	64321	63255	-1066	1181	-2247	-3.3	3.7	-7.0
Premià de Dalt	6550	7774	1224	126	1098	34.2	3.5	30.7
Premià de Mar	22699	24420	1721	716	1005	14.6	6.1	8.5
Puigdàlber	298	319	21	-2	23	13.6	-1.3	14.9
Rellinars	235	326	91	-12	103	64.9	-8.6	73.4
Ripollet	26782	28903	2121	677	1444	15.2	4.9	10.4
Roca del Vallès, la	5791	6728	937	62	875	29.9	2.0	28.0
Rubí	50405	54085	3680	1120	2560	14.1	4.3	9.8
Sabadell	189404	185798	-3606	1549	-5155	-3.8	1.7	-5.5
Sant Adrià de Besòs	34154	33361	-793	381	-1174	-4.7	2.3	-7.0
Sant Andreu de la Barca	14475	18332	3857	479	3378	47.0	5.8	41.2
Sant Andreu de Llavaneres	4183	6194	2011	131	1880	77.5	5.0	72.5
Sant Antoni de Vilamajor	2216	2822	606	18	588	48.1	1.4	46.7
Sant Boi de Llobregat	77932	78005	73	1141	-1068	0.2	2.9	-2.7
Sant Cebrià de Vallalta	876	1322	446	39	407	81.2	7.1	74.1
Sant Celoni	11957	12890	933	128	805	15.0	2.1	13.0
Sant Climent de Llobregat	2289	2476	187	27	160	15.7	2.3	13.4
Sant Cugat del Vallès	38937	47210	8273	1209	7064	38.4	5.6	32.8
Sant Cugat Sesgarrigues	716	752	36	-37	73	9.8	-10.1	19.9
Sant Esteve de Palautordera	1179	1282	103	3	100	16.7	0.5	16.3
Sant Esteve Sesrovires	2642	4486	1844	105	1739	103.5	5.9	97.6
Sant Feliu de Codines	3698	4007	309	14	295	16.0	0.7	15.3
Sant Feliu de Llobregat	36608	35797	-811	456	-1267	-4.5	2.5	-7.0
Sant Fost de Campsentelles	4938	5711	773	42	731	29.0	1.6	27.5
Sant Iscle de Vallalta	513	712	199	9	190	65.0	2.9	62.0
Sant Joan Despí	24977	26805	1828	709	1119	14.1	5.5	8.6
Sant Just Desvern	12471	13306	835	77	758	13.0	1.2	11.8
Sant Llorenç d'Hortons	1085	1301	216	0	216	36.2	0.0	36.2
Sant Llorenç Savall	1956	2037	81	-104	185	8.1	-10.4	18.5
Sant Martí Sarroca	2394	2486	92	-25	117	7.5	-2.0	9.6
Sant Pere de Ribes	13662	18695	5033	387	4646	62.2	4.8	57.4
Sant Pere de Riudebitlles	2108	2144	36	-24	60	3.4	-2.3	5.6
Sant Pere de Vilamajor	1141	1882	741	17	724	98.0	2.2	95.8
Sant Pol de Mar	2406	2819	413	-29	442	31.6	-2.2	33.8
Sant Quintí de Mediona	1483	1568	85	-2	87	11.1	-0.3	11.4
Sant Quirze del Vallès	9046	10342	1296	157	1139	26.7	3.2	23.5
Sant Quirze Safaja	249	282	33	-1	34	24.9	-0.8	25.6
Sant Sadurní d'Anoia	9296	9205	-91	75	-166	-2.0	1.6	-3.6
Sant Vicenç de Montalt	1600	2248	648	52	596	67.4	5.4	62.0
Sant Vicenç dels Horts	20836	22621	1785	528	1257	16.4	4.9	11.6
Santa Coloma de Cervelló	3030	3358	328	56	272	20.5	3.5	17.0
Santa Coloma de Gramenet	133138	123175	-9963	1068	-11031	-15.5	1.7	-17.2
Santa Eulàlia de Ronçana	3029	4049	1020	26	994	57.6	1.5	56.2
Santa Fe del Penedès	200	233	33	11	22	30.5	10.2	20.3
Santa Margarida i els Monjos	3917	4230	313	26	287	15.4	1.3	14.1
Santa Maria de Martorelles	483	658	175	11	164	61.3	3.9	57.5
Santa Maria de Palautordera	4979	5456	477	39	438	18.3	1.5	16.8
Santa Perpètua de Mogoda	16792	18124	1332	479	853	15.3	5.5	9.8
Santa Susanna	982	1453	471	19	452	77.4	3.1	74.3
Sentmenat	4582	5253	671	-19	690	27.3	-0.8	28.1
Sitges	13109	16800	3691	24	3667	49.4	0.3	49.0

TAULA 3 (continuació)

POBLACIÓ I COMPONENTS DEL CREIXEMENT. MUNICIPIS DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. 1991-1996.

Municipi	Població		Creixement		Saldo migrat. estimat	Taxa de creix. absolut	Taxa de creix. natural	Taxa de creix. migrat.
	1991	1996	Absolut	Natural				
Subirats	2083	2307	224	-21	245	20,4	-1,9	22,3
Tagamanent	151	180	29	-3	32	35,0	-3,6	38,7
Teià	3773	4669	896	50	846	42,5	2,4	40,1
Terrassa	158063	163862	5799	1744	4055	7,2	2,2	5,0
Tiana	4685	5172	487	102	385	19,8	4,1	15,6
Tordera	8156	8918	762	76	686	17,9	1,8	16,1
Torreval·lès	1231	1176	-55	-29	-26	-9,1	-4,8	-4,3
Torrelles de Foix	1277	1603	326	0	326	45,3	0,0	45,3
Torrelles de Llobregat	2352	3114	762	79	683	55,8	5,8	50,0
Ullastrell	939	961	22	7	15	4,6	1,5	3,2
Vacarisses	863	1711	848	6	842	131,8	0,9	130,8
Vallgorgunya	755	1065	310	2	308	68,1	0,4	67,7
Vallirana	6570	8407	1837	137	1700	49,1	3,7	45,4
Vallromanes	657	1079	422	28	394	97,2	6,5	90,8
Viladecans	48294	53235	4941	1442	3499	19,5	5,7	13,8
Viladecavalls	3399	4882	1483	126	1357	71,6	6,1	65,5
Vilafranca del Penedès	27818	28553	735	123	612	5,2	0,9	4,3
Vilalba Sasserra	297	338	41	8	33	25,8	5,0	20,8
Vilanova del Vallès	1468	1999	531	24	507	61,3	2,8	58,5
Vilanova i la Geltrú	45864	47979	2115	161	1954	9,0	0,7	8,3
Vilassar de Dalt	6791	7208	417	-4	421	11,9	-0,1	12,0
Vilassar de Mar	12117	14821	2704	381	2323	40,2	5,7	34,5
Vilobí del Penedès	815	852	37	-15	52	8,9	-3,6	12,5
Cerdanyola + Badia + Barberà	87759	93045	5286	2291	2995	11,7	5,1	6,6
Regió Metropolitana Barcelona	4264422	4228047	-36375	16023	-52398	-2,5	0,8	-2,5

(*) Badia és municipi independent des de 1993

(**) No és possible calcular el saldo migratori per la segregació de Badia

Font: IEC, Moviment Natural de la Població, anys 1991-95; Cens 1991, Padró 1996 i elaboració pròpia.

nicipis emblemàtics ha pogut propiciar valoracions globals que no corresponen, però, al que s'ha produït en el conjunt de la RMB, on l'evolució positiva de 144 municipis ha eixugat el 80 per cent de les pèrdues originades en els altres 19. Barcelona a part, la resta de la RMB hauria guanyat 98.362 habitants.

El cas de Barcelona és singular des de molts punts de vista. Si els resultats padronals es donen per bons, resulta que el seu decreixement és el més important de la RMB no sols en volum, cosa normal, sinó també en termes relatius. Per altra banda, Barcelona és, amb Torreval·lès, a l'Alt Penedès, l'únic municipi de la RMB on tots dos components del creixement demogràfic, natural i migratori, tenen alhora signe negatiu. És més, Barcelona és l'únic dels 56 municipis de més de 10.000 habitants de la RMB que té un creixement natural negatiu, cosa que s'explica per la seva elevada mortalitat, resultant d'una estructura sobreenvellida, més que no pas per la seva baixa natalitat, com es pot comprovar en les dades que presenta la Taula 4. Així, mentre Barcelona és dels municipis grans qui té la taxa de mortalitat més elevada (2,8 punts pel damunt de la mitjana dels municipis), en matèria de natalitat (1,3 punts per sota la mitjana dels municipis) n'hi ha de més baixes, com les de Cornellà, Santa Coloma de Gramenet, Esplugues i el cas extrem de l'Hospitalet (-2,4 punts). Així doncs, la situació de Barcelona, tan important pel seu pes que arrossega les dades del conjunt metropolità, és, però, atípica si es considera com un municipi entre d'altres.

Considerant el conjunt de poblacions, es pot afirmar que el signe del moviment migratori determinarà el signe del creixement total en la immensa majoria de casos, 157 de 163. Només a Mataró, Sant Boi i Martorelles el creixement natural compensa unes migracions negatives i només al Pla del Penedès, Avinyonet del Penedès i Granera es produeix el cas contrari. El creixement natural té un paper menys determinant, tant en el signe com en el volum del creixement total. Així, només 5 dels 38 municipis amb creixement natural negatiu veuen decreixer la seva població.

TAULA 4
PRINCIPALS INDICADORS DELS FENÒMENS DEMOGRÀFICS. MUNICIPIS DE > 10.000 HAB. (1991) DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. 1991-1995

Municipi	Naixements 1991-1995	Defuncions 1991-1995	Nuvis segons residència		Migració neta nuvis 1991-1993	Taxa de natalitat 1991-1995	Taxa bruta de mortalitat 1991-1995	Taxa bruta de nupcialitat 1991-1995	Taxa mig. neta anual nuvis 1991-1993
			abans 1991-1993	després 1991-1993					
Arenys de Mar	591	558	385	444	59	10,3	9,8	6,3	1,7
Badalona	9597	7539	6568	6522	-46	8,9	7,0	4,8	-0,1
Barberà del Vallès (*)	1528	689	928	1150	222	10,8	4,9	6,5	2,4
Barcelona	66153	84095	55755	51896	-3859	8,4	10,7	5,0	-0,8
Caldes de Montbui	602	363	391	464	73	10,0	6,0	6,1	2,0
Calella	608	597	349	464	115	10,6	10,4	5,0	3,3
Canovelles	673	392	415	366	-49	10,1	5,9	4,3	-1,2
Castellar del Vallès	805	529	416	548	132	11,0	7,2	6,8	3,0
Castelldefels	1943	1157	1180	1506	326	10,9	6,5	6,8	3,0
Cerdanyola del Vallès (*)	2656	1337	1754	1930	176	9,9	5,0	5,3	1,0
Cornellà de Llobregat	3481	2904	2927	2676	-251	8,3	6,9	4,9	-1,0
Esparreguera	703	402	405	462	57	10,4	5,9	5,9	1,4
Esplugues de Llobregat	1905	1312	1404	1262	-142	8,0	5,5	4,0	-1,0
Franqueses del Vallès, les	520	285	335	382	47	9,9	5,4	5,9	1,5
Gavà	1956	1224	1291	1494	203	10,7	6,7	6,3	1,8
Granollers	2725	1689	1627	1808	181	10,6	6,6	5,4	1,2
Hospitalet de Llobregat, l'	9673	9695	8575	7592	-983	7,3	7,3	4,4	-1,2
Llagosta, la	504	312	376	382	6	8,9	5,5	5,2	0,2
Malgrat de Mar	574	490	407	424	17	9,5	8,1	5,5	0,5
Martorell	784	715	521	662	141	9,1	8,3	6,5	2,7
Masnou, el	1031	661	545	716	171	10,6	6,8	5,9	2,9
Mataró	4804	3712	3033	3080	47	9,4	7,3	4,8	0,2
Molins de Rei	828	723	575	620	45	9,1	7,9	5,4	0,8
Mollet del Vallès	2010	1214	1211	1546	335	9,7	5,9	6,7	2,7
Montcada i Reixac	1271	927	835	816	-19	9,5	6,9	5,2	-0,2
Montornès del Vallès	560	276	417	480	63	9,8	4,8	6,5	1,8
Olesa de Montserrat	721	724	457	504	47	9,4	9,4	5,5	1,0
Parets del Vallès	659	344	380	496	116	11,2	5,8	7,0	3,3
Pineda de Mar	789	457	507	544	37	9,2	5,3	5,2	0,7
Prat de Llobregat, el	3007	1826	2038	2218	180	9,4	5,7	5,2	0,9
Premià de Mar	1433	717	732	964	232	12,2	6,1	6,7	3,3
Ripollet	1472	795	951	1214	263	10,6	5,7	7,2	3,1
Rubí	2642	1522	1627	1862	235	10,1	5,8	5,7	1,5
Sabadell	8769	7220	6218	5938	-280	9,3	7,7	5,1	-0,5
Sant Adrià de Besòs	1617	1236	1151	1254	103	9,6	7,3	5,3	1,0
Sant Andreu de la Barca	914	435	604	772	168	11,1	5,3	8,5	3,4
Sant Boi de Llobregat	3755	2614	2488	2732	244	9,6	6,7	5,6	1,0
Sant Celoni	614	486	446	418	-28	9,9	7,8	5,2	-0,8
Sant Cugat del Vallès	2541	1332	1323	1612	289	11,8	6,2	6,2	2,2
Sant Feliu de Llobregat	1571	1115	1134	1132	-2	8,7	6,2	4,9	-0,0
Sant Joan Despi	1449	740	877	1022	145	11,2	5,7	6,5	1,9
Sant Just Desvern	565	488	363	344	-19	8,8	7,6	4,2	-0,5
Sant Pere de Ribes	1024	637	508	764	256	12,7	7,9	7,6	5,3
Sant Vicenç dels Horts	1189	661	839	854	15	10,9	6,1	6,2	0,2
Santa Coloma de Gramenet	5205	4137	4307	3862	-445	8,1	6,5	4,8	-1,2
Santa Perpètua de Mogoda	917	438	540	636	96	10,5	5,0	5,9	1,8
Sitges	734	710	571	664	93	9,8	9,5	6,0	2,1
Terrassa	8009	6265	5448	5856	408	10,0	7,8	6,0	0,8
Viladecans	2791	1349	1788	2428	640	11,0	5,3	7,9	4,2
Vilafranca del Penedès	1366	1243	843	952	109	9,7	8,8	5,6	1,3
Vilanova i la Geltrú	2251	2090	1643	1674	31	9,6	8,9	5,5	0,2
Vilassar de Mar	822	441	403	564	161	12,2	6,5	6,7	4,0
Regió Metropolitana de Barcelona	192554	176754	(**)	224824	(**)	9,1	8,3	5,3	(**)

(*) El municipi de Badia se segregà de Cerdanyola del V. i Barberà del V. el 1993. Pels indicadors de natalitat, mortalitat i nupcialitat oferim al final els valors agregats

(**) No disposem d'informació sobre residència anterior dels municipis de menys de 10.000 hab per l'àmbit de la RMB

Font: IEC, Moviment Natural de la Població, anys 1991-95; Cens 1991; Padró 1996 i elaboració pròpia.

El signe i la importància relativa dels dos components del creixement demogràfic són radicalment diferents segons la grandària dels municipis, variable molt relacionada amb la seva localització. Així, els 30 municipis de més de 20.000 habitants, tots, tret de Mataró, Granollers, Vilafranca i Vilanova, són adjacents els uns dels altres dins d'una àrea compacta i contínua al voltant de Barcelona. Els municipis de menys de 10.000 habitants, en canvi, es troben de pre-

ferència a la corona més exterior de la RMB, i en general són menys poblats com més perifèrica resulta la seva situació. Els municipis de 10.000 a 20.000 habitants ocupen majoritàriament una situació territorial intermèdia. Aquesta correlació entre grandària i distància respecte del centre, tot i la seva relació amb qüestions històriques i aspectes físics del territori, tradueix principalment el ritme i l'abast del moviment de desconcentració de la població metropolitana. Resulta, doncs, difícil esbrinar el que és efecte de la grandària i dels seus correlats del que és efecte de la localització.

En qualsevol cas, les diferències en la dinàmica demogràfica dels municipis segons la seva grandària inspiren per si mateixes reflexions interessants. Així, dels 30 municipis majors de 20.000 habitants, només un, Sant Cugat, es troba en el primer terç del rànquing de creixement total, mentre que 9 es troben en el segon terç i 20 en el tercer; 13 tenen creixement negatiu. Si s'observa el creixement migratori, el cas és encara més clar: 4 en el segon terç (Sant Cugat, Castelldefels, el Masnou i Viladecans), 26 en el tercer, 13 negatius. En canvi, pel que fa al moviment natural el panorama canvia i força: 14 estan situats en el primer terç, 12 en el segon i només 4 en el tercer (Vilafranca, Vilanova, l'Hospitalet i Barcelona), amb un sol negatiu. És a dir que, sense Barcelona, el conjunt de municipis grans de la RMB té un creixement natural superior a la mitjana, que està esmorteint els efectes d'un moviment emigratori accentuat. El factor més determinant en aquest creixement natural, important en termes relatius, és el paper de la mortalitat. Dels 30 municipis, 13 se situen en el terç de mortalitat més baixa, 14 en el de mortalitat mitjana i només 3 en el de mortalitat més elevada. Pel que fa a la natalitat, 11 municipis se situen en el terç més alt, 12 en el segon i 7 en el tercer.

En els municipis de menys de 10.000 habitants la situació és en certa manera el negatiu de la que acabem de descriure. Pel que fa a la taxa de creixement de la població, 50 dels 107 municipis figuren en el primer terç del rànquing, que pràcticament acaparen; 30 es troben en el segon terç i només 27 en el tercer, amb 3 negatius. Quant al creixement migratori, la distribució és similar però encara més contrastada: 51, 37 i 19 respectivament, amb 4 negatius. En canvi, pel que fa al moviment natural, les xifres són 32, 30 i 45, amb 37 casos negatius, és a dir, municipis on les defuncions superen els naixements. També la mortalitat és aquí l'element més important, ja que la seva distribució és molt més decantada que la de la natalitat.

Els municipis intermedis se situen generalment a les franges centrals de les distribucions. Tendeixen a assemblar-se als municipis grans pel que fa al creixement natural, amb una mortalitat encara més baixa, però sense la seva tendència emigratòria, que només es manifesta en dos casos (Canovelles i La Llagosta). Potser el que més els destaca, però, és un aspecte que pot semblar secundari però que és un important germen de futur: la seva nupcialitat relativament elevada. En parlarem més endavant.

En resum, des del punt de la diferenciació demogràfica, la RMB del darrer quinquenni mostra un nucli central compost de municipis grans i molt grans, amb forta tendència emigratòria però encara amb un important potencial de creixement natural endogen; una zona intermèdia amb municipis que reuneixen nivells positius però generalment moderats d'immigració i de creixement natural; i una zona exterior, composta principalment per municipis petits, de caire rural, on l'evolució demogràfica combina els efectes contraposats d'un creixement vegetatiu sovint moderat o negatiu, fruit d'una història anterior d'emigració i envelliment, amb un moviment immigratori que aporta nous habitants, sovint joves, i tendeix a capgirar la seva trajectòria demogràfica fins ara regressiva. Tot això queda reflectit en els mapes adjunts, que mostren el creixement absolut i relatiu dels municipis de la RMB durant els anys 1991-1996 i la seva evolució comparada respecte del quinquenni anterior, els nivells absoluts i relatius del creixement natural i el migratori, i les taxes de mortalitat, natalitat i nupcialitat.

3. EN CONCLUSIÓ: EL BINOMI NUPCIALITAT-CANVI RESIDENCIAL, CLAU DE L'EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA FUTURA

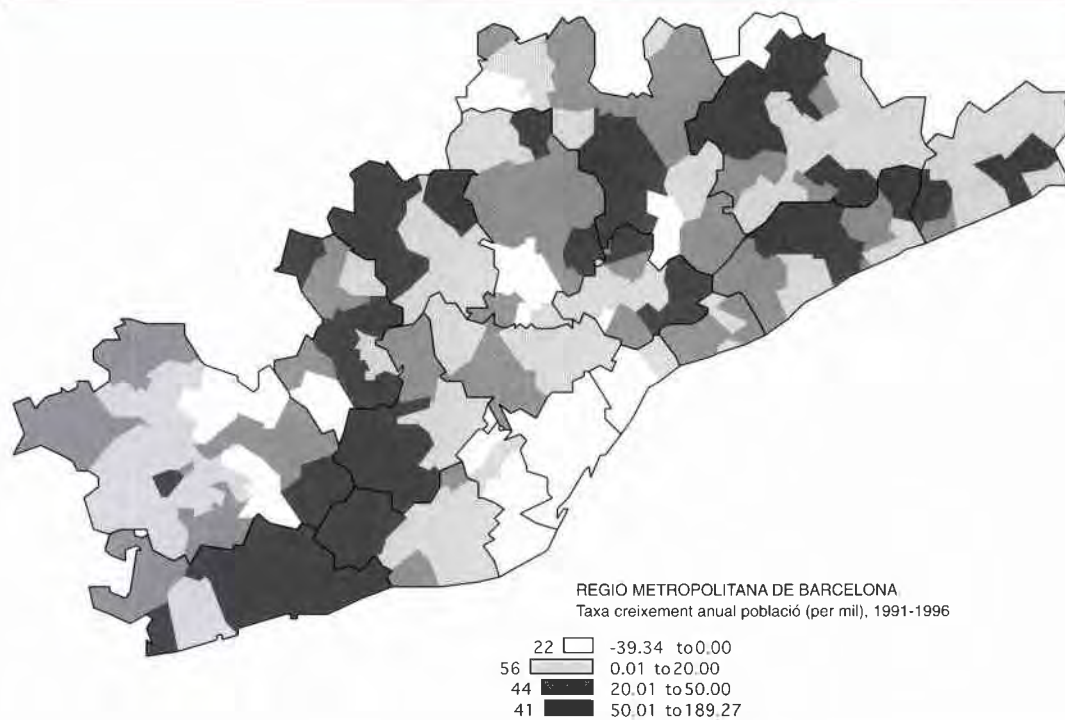
Poc s'ha comentat fins aquí el tema de la nupcialitat. És un fenomen que, com s'ha esmentat també respecte de la mobilitat obligada, no es considera pròpiament demogràfic en no incidir directament sobre les xifres de població. No obstant, i en tots dos casos, la seva presa en consideració facilita la comprensió i fins i tot la previsió de tendència de les variables pròpiament demogràfiques. Com ja s'ha dit més amunt, el nivell de la nupcialitat ha estat força baix tot al llarg dels vuitanta i noranta, i cadascuna de les seves inflexions ha anticipat la inflexió més o menys immediata de la xifra de naixements. És precisament la previsió d'una major intensitat en la constitució de les famílies, en la fase que arrenca el 1995, que fonamenta la prospectiva global relativament optimista que hem exposat en el primer apartat.

Quant a la prospectiva específica de cadascun dels municipis i àmbits territorials que componen la RMB, la nupcialitat és una variable encara més predictiva, pel seu doble efecte sobre el creixement total. En primer lloc, el nivell de la nupcialitat prefigura l'evolució de la natalitat i del creixement natural. En segon lloc, el matrimoni és la fita biogràfica associada quasi per definició amb el canvi residencial, cosa que cada cop més sovint significa migració intermunicipal, i això significa guany o pèrdua d'habitants per causa de matrimoni. Les estadístiques ho tenen en compte en assignar els matrimonis, i les taxes de nupcialitat que se'n deriven, al municipi de residència de la nova parella.

Tanmateix, a partir de la informació complementària de què disposem per als municipis de més de 10.000 habitants, sobre l'origen dels nuvis i de les núvies, hem pogut xifrar, per als anys 1991-1993, la migració neta de nuvis, és a dir, la diferència entre els nombres de residents que es casen i de casats que s'hi instal·len. Això ens ha permès analitzar els efectes dels canvis residencials associats al matrimoni sobre els nivells de nupcialitat de cada municipi, així com la seva relació amb els nivells de natalitat. Així, veiem que Sant Pere de Ribes, el municipi gran de major natalitat, és també aquell on la immigració de nuvis hi és més elevada en termes relatius: 764 persones, que componen 382 parelles, viuen a Sant Pere de Ribes immediatament després de casar-se, mentre que només 508 residents anteriors del municipi s'han casat; és a dir, que la migració neta de nuvis, 256 persones, representa el 9 per cent del creixement migratori total, el terç dels casats residents i més del 50% del que seria la taxa de nupcialitat autòctona. Un cas oposat és el de l'Hospitalet de Llobregat, el municipi gran de més baixa natalitat que comparteix amb Santa Coloma de Gramenet i Canovelles el saldo migratori de nuvis més negatiu: 8.575 dels seus habitants dels dos sexes s'han casat però només 3.796 nous matrimonis, és a dir, 7.592 persones, hi resideixen; és a dir, que l'Hospitalet ha perdut per matrimoni 983 persones, que representen el 5,6 per cent de la pèrdua migratòria total i l'11,5 per cent dels casats originaris i de la taxa de nupcialitat autòctona. A Santa Coloma de Gramenet, tercera més baixa pel que fa la natalitat, la pèrdua migratòria de nuvis hi ha representat 445 persones, és a dir, el 4 per cent del saldo emigratori i el 10,3 per cent dels casats colomencs.

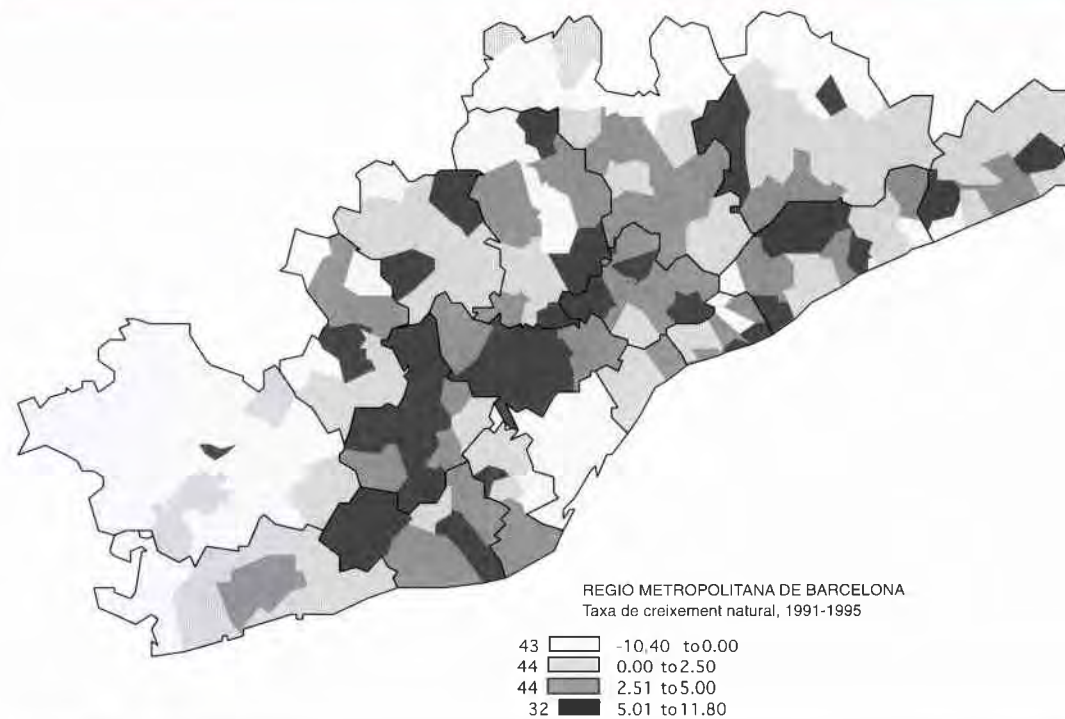
No insistirem, doncs, en la correspondència claríssima entre les diferents components del creixement organitzades entorn al canvi residencial que es produeix en el moment del matrimoni. Donades les nostres previsions d'augment important de la nupcialitat en la fase en què ja ens trobem, és evident que les preferències dels nuvis pel que fa a la seva residència esdevindrà un factor cada cop més important en la diferenciació de les demografies locals. No entrarem aquí en els condicionants d'aquestes preferències, òbviament molt relacionades amb l'oferta immobiliària, però també amb altres factors menys comentats com la redistribució territorial de l'ocupació i les característiques de les xarxes de transports. En aquest sentit, convidem el lector a contemplar un cop més els mapes que hem presentat i compartir la nostra reflexió privada sobre quins podrien ser els efectes sobre el poblament de l'aixecament definitiu de determinats peatges d'autopista.

MAPA 1
 REGIO METROPOLITANA DE BARCELONA. TAXA CREIXEMENT ANUAL POBLACIÓ (PER MIL), 1991-1996

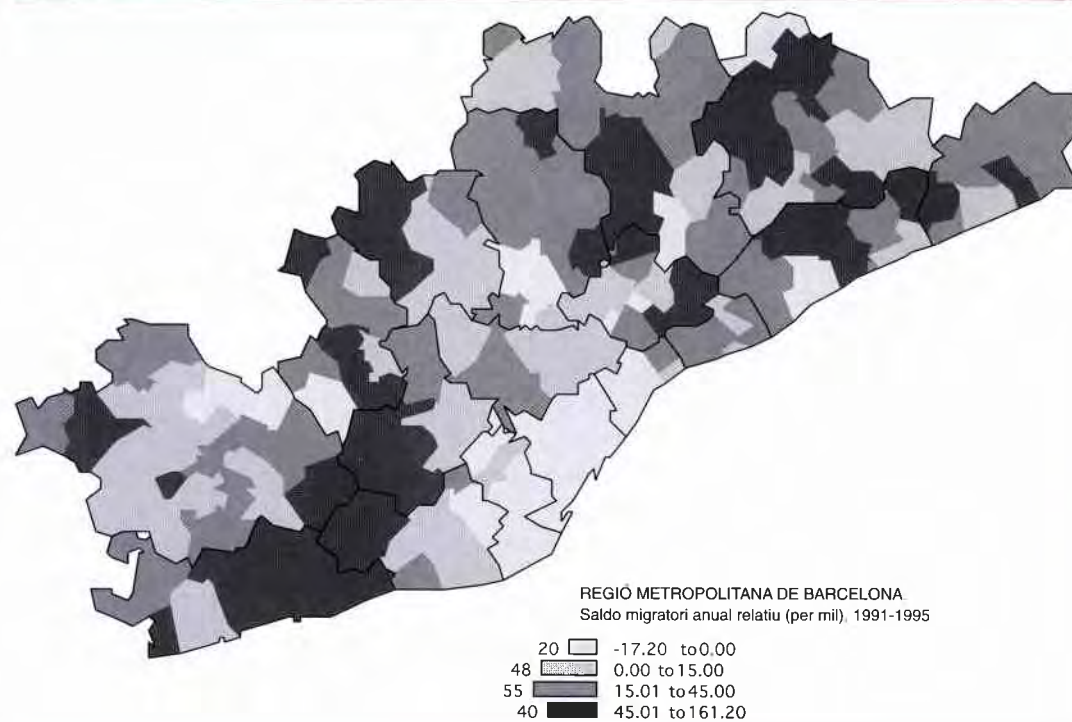
Font: IEC, Anuaris estadístics i elaboració pròpia

MAPA 2
 REGIO METROPOLITANA DE BARCELONA. TAXA DE CREIXEMENT NATURAL, 1991-1995

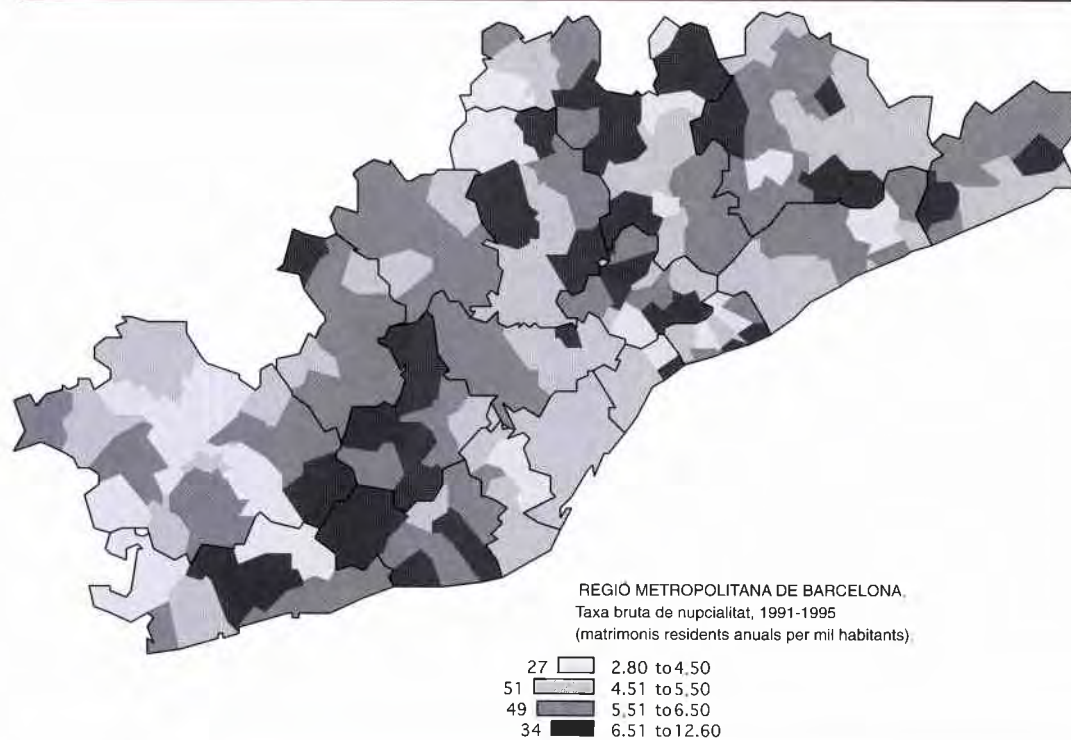
Font: IEC, Anuaris estadístics i elaboració pròpia

MAPA 3
 REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. SALDO MIGRATORI ANUAL RELATIU (PER MIL), 1991-1995

Font: IFC, Anuaris estadístics i elaboració pròpia.

MAPA 4
 REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA. TAXA BRUTA DE NUPCIALITAT, 1991-1995
 (MATRIMONIS RESIDENTS ANUALS PER MIL HABITANTS)

Font: IEC, Anuaris estadístics i elaboració pròpia.